

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsire directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Dalta și miștră, flugul și cocorul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca grădă;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fetei — miștră,~~
e ~~precum~~ fieroasă, sub creștă, rămasă.

Cuvântul — îmbătrânit și incrementat —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~prudență~~ ^{cu} ~~și~~ și îi răsare rugina
și — primum ~~et~~ ~~terciu~~ — îl
primăvește-l și iarnă-l, și-l
redăruie, și spulberă flăcări, și îngheț
și și țigăre.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăcești ...

la care naș, angrenându-l o singură dată: ②
fuziunea se-a fast și stăruiește; alături de auș, a pron. ob.
cu o vârstă de picur la un dus și nicat; se pron. ufl.

Nu v-am sădit și nu v-am semănat
Ati în colții m. drăgii de harina
Pierne din șguni v-a pus și semănat [v-o]
și de ogor v-ati prins cu. lătrare.

Auș și pron. refl. - Culoarea și acutul s-au dus și nișit [s-au]
- Ca plăc a harine s-au dus și nișit.

Auș vut: mă voi lea și duce departe
+ pron. ob.

Naș. caj + pron. refl.: Ate a de-o nișat și șke
și se traci și valți [v-o-o]
șau: și și buune și șcalte [v-o-o]

chiar la distanță: Auș isprăvit incercându leu și m proșat
Puhane 'ef. veștorosul!

și int și - m. clari aceaste ferdite. Ramif. simbastric.
(subord), adevori relucenți pru caști. șcașu pru particuli,
subjectiv sau chiar caști: nom. și o mare de de șcaș de șcl.

Al: } S-au fi ales de șue, cava, Abame, cuș [vaco aș fi. fud.]
Puncta ata reșpită ta reșu de incusă șue:
și de șue celui ce, șrat, de șue șue

Procedul și comb. cu nume de loc șue șue:

și boul șue șue șue șue, șue șue șue șue
șue șue șue șue șue, șue șue șue șue șue? [dacă n-au
fi șue șue]

Subiectivul atfel obșu est reșu șue;

șue șue șue șue, șue șue șue șue șue;
Nu me, șue șue, șue șue șue șue.

Statute isi arata puterea ca consiliu
si a sava nopti e ca un zmeu ogot
Pe car framintandu l meste s' ntrual
La magetis pehanul, la-o jumei, s' cinglat.

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a marchu pect.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du raxent la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actual.

Agur, stelul raga de la fund
Pamintul greu, munit cu busuamne
Si cu nadyte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutel} ~~lesent~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - deterruamintul - atribut sau ablutiv
este supradit de deterruamintul tau.

- a) - Pan lectu la, de hambils moderni -
- hacha lei, hacha pe hacha grasini
cu scara - a unelut, de muji gauri.
- b) - Tacena vorte si le a pinhet
Cao - o facu je nume si rasu

Intr. deterru. si deterru. iant de obicinis, osted si
o punctate sero, aive curut, cet x nealeydat,
aveau compl. cov. ale pect., cog. p. m. adobe:

Aveai otravo - u finu, de abunci, de casturas.

Acumena vortu: sind m. eles accoribile lectu, vitz
chil, notind punit, restabilete m. placari
legatut sunt logice subiective aguent sferuati.

Travau m. tasi,
dura, alaburu, p. p. m.

Neasculdun de vortul de la stuy

Te a' aruncat tu ples verde a zote.

Si veru de facu, / ale gambile.

Putei te amabile de la rug

Inutil de ope Intrauand x remuamit consensibil
ayre intinabile, o adevarata de hachi co o puzel
sau deterru, cov, rol gramatical:

Tu te-ai pierdut din drumul lui
 Ca o suzeta - fain, trita
 Si promisiuni la [...] facile
 Pare a fi fost ca sa nu amuta.

Colo. ob-dub: intru: O tunc sloa a nuia si e nemementrae.
 O lecturii manente, suzof, dus la exhorvoni;
 pri conf. val. suit, pri confagra obid - sub;

dunde, cadlucit de copraie
 Altar de soini, sata, de son;
 Case nu suzefi. // placua trachon
 Si te muba cu mris de flon...

De loca cea si are conpl. dup du ontri. subtot pri
 cony'. con travago omulul legv. canu, depri
 in parchel co prog. meye la... cony';

Qua - o sa vie, lungul tau de apane
 La - l canute si u sui sa tu fle cal) ?

Anasti talantun nebroumbi a ontela oasagi
 Pa. inculca - propri. o vitate nevoros ras subitudo;
 scabito a m ca zmita unetori, (ia) adverbul
 de comparatie (ca) este izolat de termenul de
 comparatie:

- Cotori si urci sa tuc' capra. un tura o scara
- Priu aer tangu - i' despartit de ore
 Ca - de mureasa lor - vesti fanoafe.
- Era' - ca ge o blamide de purera - o scama.

Dezordonabil subitac - este pelucit
 pri ammanca " roboru lui; (pri mungari' duc,
 si - a lue pe sus cu stocagi, du luisti a murec)
 si la capma si' logui, dec dati. o poruncu

Mulată petală și oțet al vieții, cum mătă săi -
rupă din graul ce n'are n'are, și vite, și țigări
și fulgeri, și ~~și~~ frumuseți, un mătă și țigări

Rupă din graul ce n'are n'are, pentru vite al
rotile, în săvârșire de oțet, și mătă
lui țigări - pleacă și vite. Și petală de oțet -
fulgeri frumuseți, un mătă și țigări.

de la Emanuel - în figura lui ca mătă
al curmătă: "ce exprimă adevărul"
rimeai ^{h-a} kilumănt, ca Tudor Ștefă
men'na stăvâră (a mătă și țigări)

Să-mi fu' verbul limbă
De flacăra vată ce dăstă,
Tău cînd ca scrie cînd și limbă,
Cînd mătă meu ^{to} se țigări,
A pata ~~vătă~~ și limbă -
Ce chipul țigări și țigări -
Săstă în una lui bilong